מפני שמפשיר מים שעליו. נכולה שמעתא ונמתניתין גבי מיחם שפיגהו משמע דלהפשיר מים לצורך שחיה מותר דהפשירן לא זהו ביטולן. והכא דאסורין מפרש ריב"א דדומה כרותח במים חמין ויבא להתם ממין לרתון גופו:

ובלבד שלא יביא קומקומום כו'. פירוש כל זמן שהאלונטית שם שמא יפלו המים על האלונטית ואחי לידי סחיטה אי נמי לא יביא משום רפואה וגזרו אטו שחיקת סממנים טפי מכאלונטית דלא מיחזי כרפואה כ"כ:

ושמע מינה כלי שני אינו מבשל. תימה מאי שנא כלי שני מכלי ראשון דאי יד סולדת אפי' כלי שני נמי ואי אין יד סולדת אפילו כלי ראשון נמי אינו מבשל ויש לומר לפי שכלי ראשון מתוך שעמד על האור דופנותיו חמין ומחזיק חומו זמן מרובה ולכך נתנו בו שיעור לכל זמן א) שהיד סולדת בו אסור אבל כלי שני אף על גב דיד סולדת בו מותר שאין דופנותיו חמין והולך ומתקרר: **וכי** תימא בלשון חול קאמר ליה. ואע"ג דאסור להרהר אימת דאין אסור להרהר אלא בלשון קדש והוא הרהר בלשון חול: פשיטא

כי האי תנא אמבטיאות של כרכים מטייל בהן ואינו חושש אמר רבא דוקא כרכין אבל דכפרים לא מ"ט כיון דזוטרין נפיש הבלייהו ת"ר [א]מתחמם אדם כנגד המדורה ויוצא ומשתטף בצונן ובלבד שלא ישתטף בצונן ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיר מים שעליו [ב]ת"ר [ג]מיחם אדם אלונטית ומניחה על בני מעים בשבת ובלבד שלא יביא קומקומום של מים חמין ויניחנו על בני מעים בשבת ודבר זה אפי' בחול אסור מפני הסכנה [ד]ת"ר [ה]מביא אדם קיתון מים ומניחו כנגד המדורה לא בשביל שיחמו אלא בשביל שתפיג ציננתן ר' יהודה אומר מביאה אשה פך של שמן ומניחתו כנגד המדורה לא בשביל שיבשל אלא בשביל שיפשר רשב"ג אומר אשה סכה ידה שמן ומחממתה כנגד המדורה וסכה לבנה קטן ואינה חוששת איבעיא להו שמן מה הוא לתנא קמא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו להתירא רב נחמן בר יצחק אמר לאיסורא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו להתירא שמן אע"פ שהיד סולדת בו מותר קסבר ת"ק שמן אין בו משום בשול ואתא רבי יהודה למימר שמן יש בו משום בשול והפשרו לא זה הוא בשולו ואתא ר' שמעון בן גמליאל למימר שמן יש בו משום בשול והפשרו זהו בשולו רב נחמן בר יצחק אמר לאיסורא שמן אע"פ שאין היד סולדת בו אסור קסבר שמן יש בו משום בשול והפשרו זהו בשולו ואתא ר' יהודה למימר הפשרו לא זהו בשולו ואתא רשב"ג למימר שמן יש בו משום בשול והפשרו זהו בשולו רשב"ג היינו ת"ק איכא בינייהו כלאחר יד א"ר יהודה אמר שמואל [ו]אחד שמן ואחד מים יד סולדת בו אסור אין יד סולדת בו מותר והיכי דמי יד סולדת בו אמר רחבא כל שבריסו של תינוק נכוית המרחץ ובקשתי להניח לו פך של שמן באמבטי [ז]ואמר לי טול בכלי שני ותן שמע מינה תלת שמע מינה שמן יש בו משום בשול וש"מ [ח]כלי שני אינו מבשל וש"מ הפשרו זהו בשולו היכי עביד הכי והאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן [ט]בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ובית הכסא וכ"ת בלשון חול א"ל והאמר אביי [י]דברים של חול מותר לאומרן בלשון קודש של קודש אסור לאומרן בלשון חול [יא]אפרושי מאיסורא שאני תדע דאמר [יב]רב יהודה אמר שמואל מעשה [יג]בתלמידו של ר' מאיר שנכנס אחריו לבית המרחץ [יד]ובקש להדיח קרקע ואמר לו אין מדיחין לסוך לו קרקע אמר לו אין סכין אלמא אפרושי מאיסורא שאני הכא נמי לאפרושי מאיסורא שאני אמר רבינא שמע מינה המבשל בחמי טבריא בשבת חייב דהא מעשה דר' לאחר גזירה הוה ואמר ליה טול בכלי שני ותן איני [טו]והאמר רב חסדא [טז]המבשל בחמי טבריא בשבת פטור מאי חייב נמי דקאמר [יז]מכת מרדות א"ר זירא אנא חזיתיה לר' אבהו דשט באמבטי ולא ידענא אי עקר אי לא עקר פשיטא דלא עקר דתניא [יח]לא ישוט אדם בבריכה מלאה מים ואפי' עומדת בחצר [יט]לא קשיא הא

דלית

כי האי תנא. דאמר לעיל[ב] משהתחילו עוברי עבירה התחילו לאסור הזעה והכי נמי לא נאסרה אלא ע"י הרומלין בחמין מתחמול ואומרים מזיעין אנחנו ואין כאן אלא עבירת דבריהם שאסרו את החמין: **נפיש הבלייהו.** ומזיעו: **מפשיר.** ממחם לשון פוסרין: **מיחם אדם. אלונטיים.** טיול"ת. ונראה לי בגד שמתפגין בו דבכל דוכתא קרי ליה אלונטית: **על גבי מעיים.** כשהוא חם במעיו מתחממין לו כלי או בגד ומניחו שם ומועיל: **ובלבד שלא יביא קומקומום כו'.** שמא ישפכו עליו ונמצא רותח נשבת בחמין: **מפני סכנה.** פעמים שהן רותחין: **לא שיחמו.** לא שיניחם שם עד שיחמו: **אלא שתפיג ציננן.** במקלתן. שתפיג שתתחלף כמו וריחו לא נמר (ירמיה מח) מתרגמינן וריחיה לא פג: **לא בשביל שיבשל.** שלא תניחנו שם כדי ביטול שהרא היד סולדת בו: **סכה ידה.** אבל להפשירו כפך כדרך שעושה בחול לא ופליג אדרבי יהודה: **להפירא.** מאי דאסר רבי יהודה בשמן ביטול שרי ת"ק ומיס דוקא נקט ולא שיחמו דיש בהן ביטול אבל שמן אע"פ שהיד סולדת דהיינו ביטול דר' יהודה שרי לת"ק: **סולדת.** נמשכת לאחוריה מדאתנה שלא תכוה. וחזו לשון ואסלדה בחילה (איוב ו) ואלתא ברעדה ואמשך מתלונתי מדאתא יום הדין אם הייתי יודע שמיתתי קרובה ולא ימות: **שמן יש בו משום ביטול.** הלכך לא כדי שיבשל אלא כדי שיפסר שרי להפשרו אין זה ביטולו: **ואמר רבי שמעון למימר דהפשירו זהו ביטולו.** הלכך כדעבדין בחול לא ליעביד אלא כלאחר יד על ידי שינוי: **לאיסורא.** אמרה תנא קמא לשמן דמיא הוא דשרי להפשיר אבל שמן הפשרו זהו ביטולו: **איכא ביניייהו כלאחר יד.** דלתנא קמא אפי' ע"י שינוי אסור: **והיכי דמי.** סלוד יש שסולד מרתיחה מועטת ויש שאינו סולד: **נכנסתי.** בשבת. ונחמני טבריא הוה שלא נאסרו כדאמר לעיל[ב] התירו להם חמי טבריא: **באמבטי.** כגון בריכה עשויה בקרקע שהמים נכנסים שם ונאספין: **וביקשתי להניח שם פך שמן.** להפשיר לשון הימנו קודם הרחילה: **טול.** מן המים: **בכלי שני.** שיטנונו מעט דכלי שני אינו מבשל ואח"כ תן הפך לתוך אותו כלי שני. דהן אמבטי שהתמין נמשכין לה מן המעיין חשיב לה ככלי ראשון שנתתו בו שאע"פ שהעבירו מעל האור מבשל כדתנן לקמן (ד' מב.) האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין: **וש"מ הפשרו.** במקום הראוי לביטול: **זהו ביטולו.** דהא להפשיר בעלמא הוא דקבעי ואסר ליה:

והיכי עביד הכי. להורות הוראה שהוא דבר תורה בבית המרחץ: **להרהר.** בדברי תורה: **דברים של קדש.** דברי תורה: **אסור לאומרן.** במקום הטנופת ואפי' בלשון חול: **אין מדיחין.** דלמא אתי לאפושי גומות: **דהא מעשה דרבי אחר גזירה הוה.** שגזרו על הזעה ועל כרתין בחמי טבריא הוא דהוי וכרבי יהושע[ה] דאמר לעיל [ע"א] בימי רבי הוה אלמא בימי רבי כבר נגזרה: **וקאמר ליה עול בכלי שני.** אבל דאשון לא אלמא יש בהן ביטול: **מכות מרדות.** לדוי: **שט.** לף: **דשט באמבטי.** בשבת: **ולא ידענא אי עקר.** רגליו מן הארץ דקסבר כי תנן אין שטין על פני המים בשטילין פירוש[ו] בהר גדול תנן דאיכא למגזר שמא יעשה חבית של שייטין כדאמרינן התם אבל באמבטי לא: **אי לא עקר.** רגליו: **לא ישוט.** דאע"ג דליכא למיגזר אסור: **ואפילו עומדת בחצר.** דליכא למיגזר שמא יתיז מים ברגליו חוץ לארבע אמות: **הא.** דאסיר:

דלית

מסורת הש"ס

א) תוספתא שבת פ"ב, כ) [תוספתא שם], ג) ברכות כד: (לעיל י.), לקמן קנ. שבת: קנ: ד) (לקמן קנא.), ה) [עי' תוס' לקמן קמז: ד"ה דתניא], ו) פסחים מא., ז) יומא נב. מגילה מה: מיל כג, נח: תולין קמז:], ח) [עי"ת], ט) [ביצה נף לו:].

רבינו חננאל

כי האי תנא דתנא משרבו עוברי עבירה. תנא אמבטאות של כרכין מטייל בהן ואינו חושש. והני מילי דכרכין אבל דכפרין כיון דזוטרין נפיש הבלייהון. ת"ר מתחמם אדם כנגד המדורה ויוצא ומשתטף בצונן, ובלבד [שלא] ישתטף בצונן ויתחמם כנגד המדורה מפני שתפשר המים שעליו. ת"ר מיחם אדם אלונטית ומניח ע"ג מעיו בשבת, ובלבד (ושתטף בצונן ויתחמם כנגד המדורה מפני שתפשר המים) שלא יביא קומקומום של חמין ויניחנו על גבי מעיו בשבת. ודבר זה אפילו בחול [אסור] מפני הסכנה שלא יכוה. ת"ר מביא אדם קיתון של מים כנגד המדורה. לא שיחמו אלא כדי שתפוג צינתן. ר' יהודה אומר מביאה אשה פך שמן כנגד המדורה לא שיתבשל אלא כדי שתפשר. רשב"א אשה סכה ידה כנגד המדורה וסכה לבנה קטן ואינה חוששת. איבעיא להו שמן מה לי אמר ת"ק. ואסיקנא אמר רב [יהודה] אמר שמואל אחד שמן ואחד חמין אם נתחמם כשעור שהיד סולדת בו אסור אין היד סולדת בו מותר. ושיעור שהיד סולדת בו, פי' (פירוש) [בירושלמי] שהיד[ו] שולטת בו, יד סולדת היא שולטת, והוא כל שבריסו של תינוק נכוית הימנו. הא מעשה דר' שבקשו לו פך של שמן באמבטי ואמר להן טלו בכלי שני ותנו, שמענו מינה תלת, ש"מ שמן יש בו משום בישול, ולמיכך בכלי ראשון אסור שנמצא מבשל שמן בשבת, וש"מ מדשרי בכלי שני, דכלי שני אינו מבשל, וש"מ הפשרו לא זהו בישולו. אמר רבינא ש"מ המבשל בחמי טבריא האויל וגזרו רבנן עליהו חייבין מכת מרדות מדרבנן. ואקשינן דר' היאך מורה הוראה במרחץ ואמר טלו בכלי שני, כלומר זהו מותר וזהו אסור, והא"ר יוחנן כל מקום מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ובית הכסא. ולא דאקשינן מדברי ר' יוחנן לר', דר' יוחנן לגבי דר' חלמיד קטן הוא, (ולא) [אלא] הא דר' יוחנן דברי הכל קבלה הוא ומשום דשמעיה מר' יוחנן הוכיח בעל השמועה, ושנינן לאפרושי מאיסורי שרי כמעשה דתלמידו של ר' מאיר. תניא לא ישוט אדם בבריכה מלאה מים ואפילו עומדת בחצר.

ז) ע"ז יש מן ומגן הירושלמי הגא בהא"ש.

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה ג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שכ סעיף ד:
כב ב מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ו:
כג ג ד מיי' יסמג שם טוש"ע א"ח סימן שיח סעיף יד:
כד ה ו מיי' פכ"ב שם הלכה ה ו טור ש"ע שם סעיף יג ובטש"ע יו"ד סימן קה סעיף כ:
כה ז ח ט מיי' פ"ג מהלכות ק"ש הלכה ד ה טוש"ע א"ח סימן סה סעיף כ:
כו י מיי' פכ"ח מהלכות שבת הלכה ג טוש"ע א"ח סימן שלו סעיף ג:
כז כ מיי' פ"ט מהלכות שבת הלכה ג:
כח ל מ מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה ה טור ש"ע א"ח סימן שנו סעיף כ:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דהא מעשה וכו' וכ' יהושע בן לוי דאמר:

לעזי רש"י

טיול"א, מנכה.

מוסף רש"י

בחמי טבריה. מעיינות ליתחין (מסחים מא ב). מכת מרדות. לאו מלקות אלא מכות הוא, אלא מכת מרדות, מכת רידוי מדרבנן (יבמות נב:) רידוי כתוכחה אלא רבנן כוה, ואין לה קצבה אלא עד שיקבל עליו (חולין קמא ב).

תוס' ישנים

א) וכמה נאמנטי כמקום שלה לבנות הפך אתה יד סולדת בו ואם דלא אל מן במקום שאין היד סולדת דסייגו במקום שבתן ולאי שם לא אי אי יכול להפשיר אל"ג פעמים התחילו כלי ראשון אף אם אין היד סולדת בו וכן התחילו חמים אסר בכלי שני לקמן (מב.) גבי אפל דיה נאמנטי:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com